

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Postpakkemesteren
fortæller -

Paul Bergsøe & Søn
Glostrup
1956

Tegninger af Flemming Bergsøe

**LANDSARKIVET FOR SJÆLLAND
BIBLIOTEKET**

A. W. Henningsens Bogtrykkeri

Pens. postpakkemester N. Jensen

Smukt ved Skarridsøens vove,
mellem dunkle tavse skove,
ligger der et slot med spir,
tusind fugle det besynger,
dyr omkredser det i klynger,
i et glimt ses krongevir.
Der er park og gyldne agre,
der er vækst og blomster fagre,
og en avl til hverdagsgavn.
Slot og gård er smukt forenet
til et virke, vidt forgrenet,
ASTRUP er dets blide navn.
Blikket vidre øjet følger,
og der ligger mellem bølger
Magleholm, den lille ø,
over ASTRUPS enemærker
jubler drosler, stær og lærker:
„Her er skønt at leve, tungt at dø.“

v. r.

NÅR der skrives om danske herregårde, skulle der helst være et stænk af romantik heri, der kunne ansøre fantasien. Der skulle fortælles om den myndige borgherre, der herskede over sine vidtstrakte besiddelser og om den strenge ridefoged, som svang staven over de stavnsbundne undersåtter.

Astrup, hvorfra her skulle fremdrages nogle træk, hører dog ikke til vore store herregårde med de store udsving, men det er en prægtig gård med en idyllisk og yndig beliggenhed. Den røde hovedbygning med det fine slanke spir ligger i en vidunderlig park, der jævnt skråner ned til den skov- og rørkransede „Skarridsø“. Det er da heller ikke alene gamle adelslægter, men også videnskabsmænd og kendte mænd inden for erhvervslivet, der har kunnet skrive sig som ejere af det smukke herresæde.

Greve Ferdinand Lerche, som ganske enkelte af de ældre beboere endnu har nogen erindring om, købte ejendommen af Lensgreven på Lerchenborg. Grev Ferdinand blev denne ejer benævnt, og dersom man spurgte gamle folk om Grevens stamnavn, blev der svaret, at det kendte de ikke noget til, det havde de aldrig hørt.

Grunden hertil har formodentlig været den, at navnet Lerche fra Grevskabet Lerchenborg i den tid havde så mange forgreninger, og at det derfor var lettere at benytte fornavnet. Det var Greve Ferdinand Lerche, der opførte den nuværende hovedbygning. Den tidligere hovedbygning lå nærmere avlsbygningerne, der hvor forvalterboligen nu ligger.

De gamle, der dengang havde tilknytning til Astrup, fortæller, at grunden til, at hovedbygningen blev flyttet til sin nuværende plads, var den, at da Kalundborgbanen anlagdes, kom den til at gå så nær op mod gården, at Greven ikke huede det spektakel, som det buldrende tog forårsagede, og hovedbygningen blev derfor flyttet længere tilbage.

Ak ja, den gamle hërre skulle blot have oplevet de larmende motorers og flyvemaskiners tid. Dem er det ikke så let at krybe i skjul for.

Hvor den nye bygning skulle opføres, var der ungskov, som blev ryddet, ligesom træerne ned mod søen blev fjernet, og her blev anlagt en dejlig park. Ungskoven mellem den nye bygning og avlsgården blev derimod ikke ryddet, og man kunne således ikke fra hovedbygningen se avlsgården eller de „famøse“ jernbanetog, der forstyrrede idyllen.

Til den nye hovedbygning blev anlagt rundkørsel. Vejen på sydsiden var indkørsel for de herskabelige kareter, der med prægtige hesteforspand i trav svingede op foran hovedtrappen, hvor „de tjenende ånder“ hjalp herskaberne af vognen. Frakørselen foregik på vejen mod nord, hvor også handelsfolk og andre „almindelige“ mennesker havde deres gang.

Blandt de håndværkere, som udførte arbejdet ved opførelsen af slottet, var murermester Marius Greve, Jyderup. Murermesterens navn forårsagede, at der gentagne gange forekom fejltagelser. Når greven kom for at bese arbejdet, og der samtidig var en mand på pladsen, der skulle tale med murermesteren og kaldte ham ved navn, hændte det, at både greven og mester kom. Greven blev lidt irriteret over dette dobbeltgængereri og ville gerne ændre en smule ved murermesterens navn ved at kalde ham „Grebe“, men mester protesterede og sagde: „Mit navn er Greve, og jeg er født Greve!“

Under opførelsen opholdt greven sig ellers i København, men tog jævnligt til Astrup for at se, hvorledes arbejdet skred frem. Det skete da, at han kom ind til godsets gartner, og på en kold dag satte greven sig ved kakkelovnen, skuttede sig lidt og sagde: „Hør, gartner, jeg synes ikke, her er rigtig varmt. Har De ikke noget godt brænde, så kan De jo hente kul ovre i gården.“

Da greven en dag kom over gårdspladsen, kom en af folkene og ville tale med greven, som standsede. „Ja, se,“ stammede manden, „det var jo det, at gartneren går og ta'r kul ovre i kælderen.“ „Nå da,“

svarede greven, „er der ellers mere?“ Ja, der var også det, at der er nogen, som ta'r af det huggede brænde langs vejen ud til marken, og de siger, at gartneren har givet dem lov. „Nå, er der mere?“ Næ, lød svaret. Roligt sagde greven: „Jeg har selv givet gartneren lov til at tage kul, og vi har også talt sammen om, at vi godt kunne give det udhugsbrænde langs markskellet til folk, som trænger til brændsel.“ Greven vendte manden ryggen, og dermed var den „audiens“ forbi!

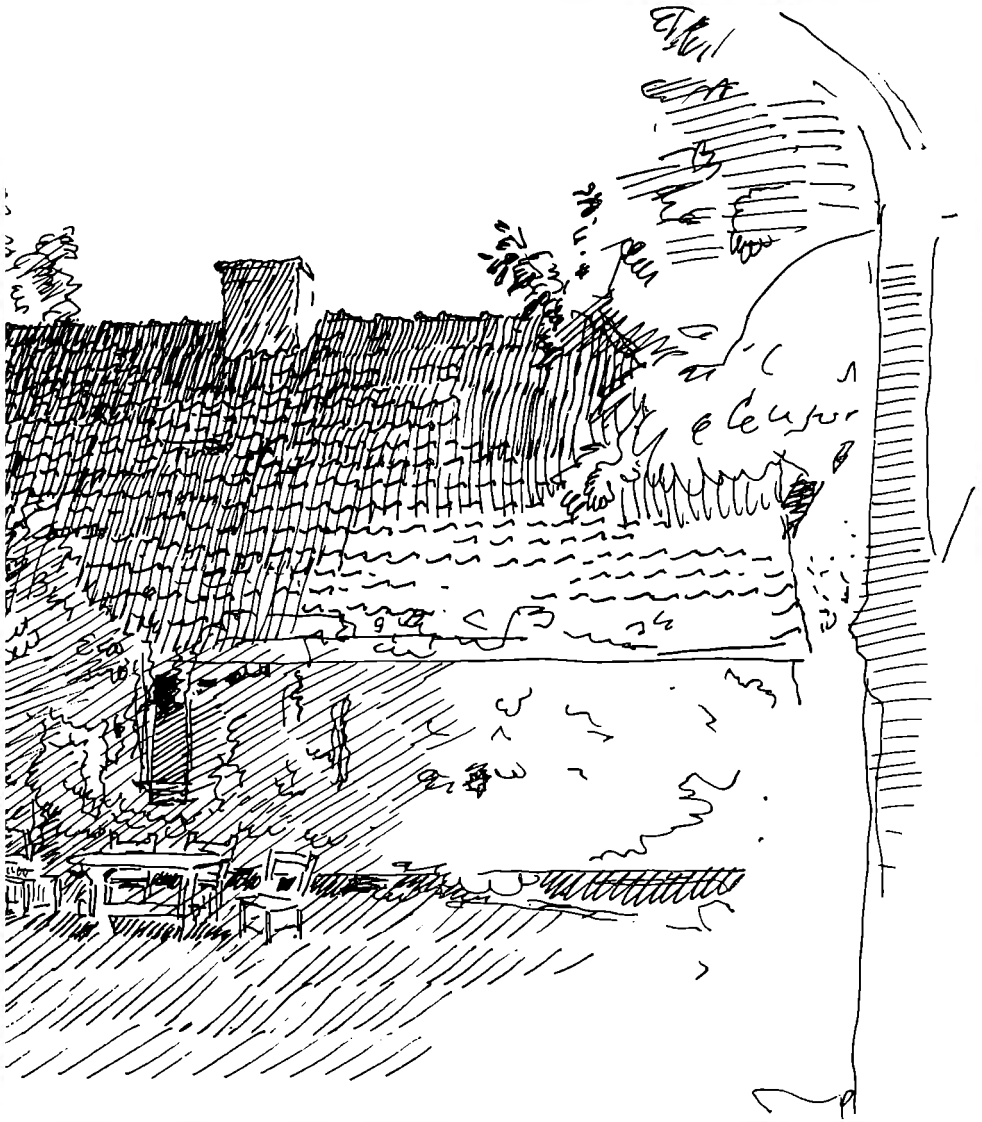
I N DEN for rammerne af Astrups besiddelser ligger resterne af de tre i sin tid historiske „Kongens Møller“. De fem vandmøller var: Rangle Mølle, Strids Mølle, Gryde Mølle, Øresø Mølle og Tyske Mølle.

Det var oprindelig kun sidstnævnte mølle, der havde navnet Kongens Mølle, men efterhånden fandt beboerne i de omliggende sogne på at benævne alle møllerne under et: Kongens Møller.

På den egentlige Kongens Mølle boede i lang tid en tysker, og for at skille denne mølle ud fra fællesbetegnelsen, blev møllen kaldt Tyske Mølle. Dette

Baghandlernes hus ved Astrup Sept. 1955 F.B.

navn er dog nu manet i jorden, og møllens rester har fået sit rette navn. Kongens Mølle ligger i Aunsøg sogn, og Aunsøgård var i Frederik den 3's tid kongelig jagtgård, og det berettes, at kongen lod male brødkorn på møllen.

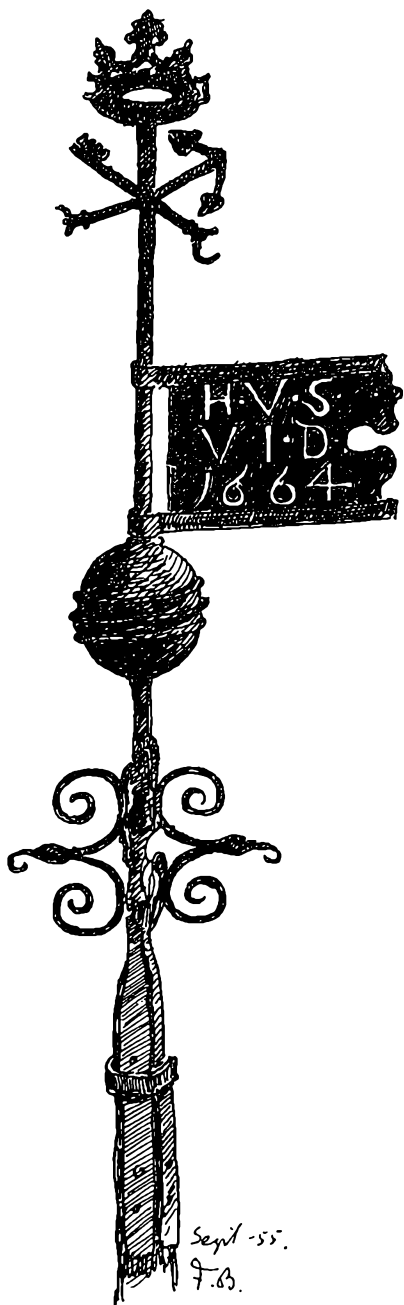
I en gammel vindfløj, der har siddet på møllebygningen, var anbragt en kongelig krone med årstallet 1664 (findes nu på Kalundborg Museum), og det er derfor ikke så mærkeligt, at møllen har fået sit kongelige navn.

Møllen hører altså nu til Astrup, og den nuværende godsejer, Svend Bergsøe, har genoprettet ørreddambrug ved vandfaldet fra den forsvundne mølles tid.

De tre møller, Øresø, Gryde og Kongens Mølle, der hører under Astrup, eksisterer som nævnt ikke mere, men Mølleåens vand snor sig stadig igennem Astrups skove og enge på vej til Tissø og videre ud i Kattegat.

Gryde Mølle og Kongens Mølle tilhørte i mange år etatsråd Dr. Lemvigh, Algistrup, der havde forpagtet Gryde Mølle ud til en møller A. C. Jensen. Samme møller fik opfordring til for etatsrådets regning at lade opføre et bageri i tilslutning til møllen,

for derefter at få det i forpagtning. Bageriet stod færdigt i 1885, og da A. C. Jensen skulle ud og hverve kunder kom han også ud til Astrup for at forhøre, om han kunne få leverancen dertil. Greven svarede, at de fik brød fra nabomøllen, og hvorfor så skifte. „Nå ja,“ bemærkede mølleren, „det er jo sådan, at vort bageri er nyt og mere moderne. For eksempel har vi æltemaskine, medens man på de andre bagerier ælter dejen med fødderne.“ — „Hvad siger De?“ råbte greven. „Ælter de dejen med fødderne! Så skal jeg ikke have mere brød derfra. Vil De med det samme begynde at levere brød til Astrup!“

ASTRUP blev af greve Ferdinand Lerche solgt til broderen, greve Wilhelm Lerche, „Birkendegård“. Dennes søn, baron Lerche, kom til Astrup som bestyrer, og ved faderens død i 1895 overtog han Astrup som ejendom.

Da baronen kom til Astrup, var der cirka 150 tøn-der land agerjord og et lignende areal skov. Astrup har siden da indtaget en særstilling mellem de større landbrugsejendomme derved, at medens mange andre gårde har formindsket deres arealer, har Astrup efterhånden forøget sine besiddelser og er nu Bjergsted Sogns største gård.

Baronen købte i 1887 en større bondegård, hvis marker lå mellem Astrup's jord og jorden fra bøndergårdene nede i landsbyen. En del af de nyerhvervede arealer strakte sig helt op over de uopdyrkede områder: de store Bjergsted bakker. Det var en særpræget besiddelse, Astrup her fik ude på den yderste udmark, hvor en stor del er uopdyrket og danner en bjerglignende kæde. Enkelte små beboelseshuse ligger dybt i dalen mellem høje bakker.

Den omtalte bondegård blev efter få års forløb nedrevet, og pladsen, hvor den lå, er nu bevokset med unge buskede graner og buskads. Trænger man på op-

dagelse igennem bevoksningerne, kan man endnu finde rester af fundamentene fra den tid, for 68 år siden, da der her lå en stor bondegård.

DEN 78-årige pensionerede vognstyrer Chr. Bøje's far var for 70 år siden staldmand på Astrup og boede på gården. Den gamle københavnske sporvognstyrer har bevaret mange minder fra sin barndom på Astrup og fortæller herom: Mange dejlige ture på Skarridsø er blandt mine kæreste minder. Når de voksne, piger og karle, tog ud på sejltur, var det en stor oplevelse for os drenge at få lov til at komme med. Helt ud til Jyderup gik turen. I skovene havde vi drenge en god tumleplads, og spændende var det også at fiske i sø og Mølleå.

Om sommeren fik folkene overladt køretøj til en skovtur. Det foregik i en stor høstvogn med stive aksler, nogle knipper halm blev lagt i vognen til at sidde på, og en god proviantering med mad og drikke var der også sørget for. Et par raske heste blev spændt for vognen, og så gik turen til Selchausdal Skov.

Efter ankomsten spadserede selskabet en tur i skoven og ned til Tissø for senere at samles og nyde mad-

kurvens indhold i det grønne, og der blev „taget godt fra“ af både fast og flydende føde. Det var et tilfreds og lystigt selskab, der efter en sådan tur vendte tilbage til Astrup.

I greve Ferdinand Lerche's tid kom gartner Samuel- sen fra Aggersvold til Astrup som gartner og skov- foged. Her blev han en anset og betroet mand, og han beklædte stillingen et godt stykke tid efter at have passeret sit 25 års jubilæum.

Samuel- sen stammede fra Als, hvor hans fader var politibetjent på Augustenborg slot. Da Als efter kri- gen i 1864 kom under tysk herredømme, smuglede politimanden sig selv og sin familie over grænsen til Danmark. Da ægteparret flygtede over den forhadte grænse, lå det skjult for dem, at deres dreng (den senere gartner på Astrup), der dengang var 9 år, efter 56 års forløb, som 65-årig mand, skulle vende tilbage og overskride den samme grænse, men denne gang for at møde op og være med til at stemme sin fødeø tilbage til Danmark.

I baron W. Lerche's tid var der ikke forvalter på Astrup, men derimod en forkarl (eller avlskarl,

som han også kaldtes). Gartner Samuelson indtog den mest ansete stilling, og han var da heller ikke „dus“ med andre folk på gården, og medens de andre koner var på fornavn med hinanden, tiltaltes gartnerens kone med det mere standsmæssige: Madam Samuelson.

I gartnerhjemmet voksede der en stor børneflokk op. De to ældste er tømrer Chr. Samuelson, Holbæk, 76 år, og gartner Jacob Samuelson, Jyderup, 75 år. De to brødre har mange minder fra deres barndoms- og ungdomshjem på Astrup. Vi fik, fortæller brødrene, ofte skyld for forseelser, som vi ikke havde gjort os skyldige i. Opdagede baronen, at der var trampet i havens bed eller kornmarken, og han ikke kunne finde nogen, der ville tage sig skylden på, endte det i reglen med en bemærkning som: „Ja, så er det nok gartnerens drenge!“

En sensommerdag kom baronen spadserende oppe fra slottet og så da, at der på indkørselspassagen var henkastet nogle halvgnavede æbler. Baronen kaldte på gartneren og sagde: „Det ser ikke godt ud, det er vel drengene, der har været på spil.“ Gartneren tav og fjernede affaldet og lod sine drenge hæfte for skylden, selvom han kort før havde set kusken tage

et par nedfaldne æbler op, havde gnavet lidt af dem og derefter henkastet resterne på den fine passage.

Gartneren gjorde kusken opmærksom på hans brøde, som hans drenge havde fået skylden for. Det var vel også lettere tilgiveligt, når det var ubetænksomme drengestreger, end om det havde været en af de voksne og tilmed kusken, der havde begået en slig letsindighed.

I de mørke decemberdage tog gartneren den lidt med ro, da han ikke fandt nogen rimelighed i at stå tidligt op og gå og rode med en petroleumslygte. Men en morgen kom baronen mod sædvane (på denne tid af året) tidlig ned i stalden, og Hans Kusk så sit snit til at liste sig hen til gartnerens sovekammervindue og få gartneren gjort opmærksom på, at baronen var oppe. Så var velvilligheden fra historien med æble-skrogene gengældt.

EN ubehagelig og vanskelig opgave var gartneren og kusken fælles om. Det var, når der i de sene natte-timer observeredes, at der var krybskytter på færde inden for Astrups enemærker. Så drog de to mænd ud for at forfølge de sene natmænd.

Mellem Astrup Skovene og Bjergsted Skovene ligger en mark, der hører under Astrup, og her var en god foderplads for rådyrene, hvilket krybskytterne også havde opdaget.

Når gartneren og kusken havde fået fært af, at der var „ugler i mosen“, tog de ud på observation, men krybskytterne var nogle snu krabater, der søgte at undslippe.

Uheldigvis gik jernbanen tværs over Astrups marker, og krybskytterne retirerede ud på banens terræn, og her havde deres forfølgere ikke ret til at afvæbne dem. På den anden side var krybskytterne spærret inde, de måtte marchere inde på banelinien, forfulgt af gartneren og kusken på hver sin side af hegnet, indtil de nåede så langt frem, at krybskytterne kunne slippe ud uden at betræde Astrups grund.

Det traf sig også, at de to mænd fik held til at komme helt ind på en krybskytte og sikre sig hans jagtgevær, og så vankede der tillige en stor bøde til den uheldige jægersmand for ulovlig jagt. Bøden blev dog sjældent betalt, og så måtte synderen en tur indenfor tremmerne, for, som de gamle sagde, „at sidde bøden af“.

BARON LERCHE oprettede et fint hestestutteri på Astrup, og der gik navnlig ry af hingsten Ibrahim. Det var en stor, sort, kraftig halvblods „Hannoraner“ og Frederiksborg hingst med et vældigt jordvindende trav. Så snart pishen berørte lænden, fo'r hingsten afsted som en vind.

På de store amtsdyrskuer i Jyderup var Hans Kusk og Ibrahim noget af en sensation. Når travløbene i ringen gik for sig, lød det fra tilskuerne: „Der kommer Hans Kusk fra Astrup med den sorte hingst.“ De lå i flere år i spidsen ved travløbene, og Hans Kusk og hans hingst har taget mange præmier hjem til baronen.

Endnu 50 år efter kan det træffe, at når funktionærer fra Astrup kommer sammen med gamle landmænd fra amtet, og de så kommer til at nævne Astrup, studser de lidt og siger så: „Nå, Astrup. Det var der, hvor baron Lerche havde den berømte hingst, der vakte beundring på dyrskuerne.“

PETER HJORT fra Bjergsted, der arbejdede i haven og i skovene, tog sig ikke så sjældent en „for høj“

snaps. Når det kom så vidt, at det gav sig for tydeligt udslag, fandt gartneren, at det var uheldigt, om baronen skulle komme og se Peter i den tilstand, og sagde da til ham, at han hellere måtte gå hjem. „Javel, herr gartner,“ svarede Peter, og som gammel soldat rettede han sig op for sin foresatte. En dag, hvor han i en sådan tilstand var nået ud til Fæhavebakken, kom baronen kørende i gig samme vej med hingsten som forspand. Baronens standsede og spurgte, om Peter ville køre med. Peter takkede og fik sig balanceret op ved siden af baronen. Da de var nået op over den store bakke, og det stadig gik i skridtgang, løftede Peter sin stok over mod hesten og spurgte: „Skal jeg ikke gi' ham et lille tjat?“ „Nej, nej da,“ sagde baronen, „er De gal, mand, vi kan jo risikere at ende i grøften, og De skal vel heller ikke skynde Dem så meget.“ Baronens kørte Peter hjem til hans dør, hvor han blev modtaget af sin ægteviv, der var højligt forbavset over, at manden kom så fint kørende hjem og oven i købet med baronen som kusk.

Om Peters tilstand og for tidlige hjemkomst fra arbejde har forårsaget, at der er blevet „lidt røg i køkkenet“, må vi lade stå hen, det hører jo privatlivet til.

På Astrup var der en lang tid kun godt en halv snes køer, men derimod 250 får. Størstedelen af året gik de på markerne og vogtedes af en hyrdedreng. Til tider græssede fårene på de store uopdyrkede arealer ude i bakkerne. Det var i de tider, hvor en dreng med en madpakke i lommen blev sendt ud i marken til en 10 timers lang dag sammen med en stor fåreflok. Dersom en ukonfirmeret dreng nu om dage blev budt slige vilkår, ville børneværnet vel nok skride ind. Hyrdedrengenes kår var nu alligevel ikke så triste endda. Det var jo fælles lod for så mange drenge på landet dengang, og de blev trænet i hårdførhed.

Der var godt kammeratskab mellem hyrdedrengene, når de mødtes ved markskellet til en anden ejendom. De lidt mindre gutter fra landsbyen ville gerne ud til hyrdedrengene. Forfatteren af disse linier har ofte været ude at lege med hyrdedrengen på Astrup.

Der var oplevelser at indfange for de mindre drenge, f. eks. skulle det vurderes, hvilken dreng der kunne flette den bedste vogterpisk, som kunne slå det højeste knald, eller hvem der havde den fineste lommekniv. Det var jo en af de dele, som var uundværlige for en hyrdedreng. En solring til at anslå klokkeslet-

tet på dagen, når det da ikke var gråvejr, hørte også til en rask hyrdedrengs udstyr.

På Astrup var der dengang — som nu — brede markskel med forskellige vildtvoksende beplantninger, og hyrdedrengen vidste altid, hvor de, efter årstiden, bedste jordbær, hindbær, nødder og slåen var at finde. Af hyldemors friske grene lavede drengene hyldefløjter og hyldebøsser. Spændende var det også at iagttage de forskellige fuglereder og morsomt at være med til at bygge hytter af græstørv, rør og bregner, som man tyede til i regnvejr og opbevarede sine rekvisitter i. Jo, det var noget for de yngre årgange at komme ud på besøg hos hyrdedrengen på Astrup.

Forår og efterår skulle fårene lattes for den store uldpels, de havde lagt sig til, og der blev da sat et stort apparat i scene. Et par dage før klipningen skulle fårene i et kar vand for at blive vasket rene. Det var mandfolkenes arbejde at bakse de brægende og sprælende får op i vandkarret og gnutte pelsen ren. Mændene lagde fåret op på briksen og dets ben blev bundet. Derefter kom konerne og gik i gang med klipningen med de dertil indrettede fåresakse.

Det blev til store partier uld, der hvert halvår produceredes ved det store fårehold på Astrup.

FØR århundredskiftet var det ikke på mode at søge navneforandring for at slippe af med de mindre fine sen-navne som Sørensen, Pedersen, Jensen, Hansen o.s.v. De vanskeligheder, som kunne forekomme ved, at flere personer havde samme navn klaredes ved at give dem tillægsnavne, enten i tilknytning til deres bestilling, deres bosted eller soldatertjeneste.

På Astrup var der en tid 3 mænd ved navn Peter, men det klaredes således: Peter Avlskarl, Peter Have-mand og Peter Skovmand. Ude i bakkerne på den yderste kant af Astrup-jordene boede Garder-Niels, Kristen Husar og Anders Dragon. En husmand i bakkerne, Anders Olsen, havde i sine unge dage været ladefoged på Aunsøgård og kaldtes resten af sine dage Anders Ladefoged.

EN gammel kone, Stine Sørensen, boede i et lille hus i Lysmose ved Astrup og blev naturligvis kaldt Stine Lysmose. Samme Stine kom jævnlig i gartnerboligen som vågekone. Når ægteparret skulle ud på aftenvisit, sendte Madam Samuelsen bud efter Stine Lysmose, for at hun kunne være hos børnene, og så var hjemmet i gode hænder.

En dag stod baronen inde ved staldlængen og talte med kusken, da Stine kom gående over gården. Baronen spurgte da kusken, hvordan den gamle kone klarede sig, og Hans Kusk mente da, at det vist var småt nok med udkommet. Baronen lod derpå gå bud til Stine om, at hun i fremtiden kunne komme ned i køkkenet og spise til middag, og så kan det vel også tænkes, at husjomfruen har givet den gamle kone en lille bid med hjem til aften af den tiloversblevne middagsmad.

Stine gjorde dobbelt nytte af turen. Efter middagen skulle hun en tur ind til gartnerens for at give en håndsækning med ved opvasken efter middagen, og her fra gik hun hen i skoven og samlede nogle tørre pinde op til brændsel, snørede et tyndt reb (som hun altid tog med hjemmefra) om bundtet, og med sin byrde på ryggen vandrede hun tilbage til sit lille hjem i Lysmose.

Efter sin lange tjeneste på Astrup købte Samuelsen en lille gård ved Jyderup skov, og ægteparret tog den trofaste Stine med, og her hos disse gode mennesker fik den gamle kone nogle fredfyldte år, indtil hun for stedse lukkede sine øjne.

J.M.S. =
F.B. astrig. Sept. 1955.

EN kilometer fra Astrup op til vejen mod Bjergsted ligger et gammelt hus, som hører under gården, Jordhuset kaldes det, da det er stampet op af ler med nogle store kampesten som grundlag for de brede lervægge. Her boede i hine dage en bødker Christensen, Jordhusbødkeren blev han kaldt. Bødkeriet var det vist ellers småt med, men nogle store dramme hørte med til den daglige fornødenhed.

Der voksede nogle raske drenge op i Jordhuset, som tidligt som hyrdedrenge måtte hjælpe til at bjærge føden til hjemmet. Den ene af drengene, Niels Peter, var dog noget af en sær prås, han snakkede altid om, at han skulle være jurist, når han blev stor. Det var sådan en tosset idé at snakke om for en dreng, der hørte hjemme i Jordhuset, mente man, næ, han skulle lære at bestille noget, der var „hold“ i.

Efter konfirmationen måtte drengene i den rækkefølge, de kom, ud at tjene og for fremtiden se at klare sig selv. Niels blev, da han stod over for den hårde virkelighed, snart klar over det umulige i at nå det mål, han havde gået og drømt om, og da han var 19 år, stak han af til Amerika.

Den unge mand havde dog ikke tabt sit mål af syne. I det fjerne land tog han arbejde i skov og ved landbrug, sled, sparede og læste, og en dag nåede han sine drømmes mål og stod med sit juridiske eksamensbevis i hånden. Drømmen, som han i sine drengeår havde fantaseret om, og som han var blevet udleet for, var nået. Niels Peter fik efter sin embedseksamen ansættelse hos højesteretspræsidenten, og i 1916 fik han dommerembede.

N. P. Christensen afgik ved døden i 1952, 78 år gammel. I nekrologen fra amerikanske blade stod gengivet i danske aviser, at N. P. C. var en meget anset dommer og var blevet en velhavende mand. Videre hed det, at han var en god mand for danske emigranter, og mange landsmænd, som selv viste vilje til at gøre en indsats, fik råd og vejledning og økonomisk støtte hos dommeren. Han var en mand, der gjorde Danmark ære i det fremmede.

Sådan endte historien om drengen fra Jordhuset ved Astrup.

KORT efter at undertegnede havde fået ansættelse som post- og telegrafbud i Jyderup, fik jeg besked om, at der var kommet et telegram fra Dronningen til Astrup, og jeg skulle altså ud med det. Det var vistnok i efteråret 1907, og telegrammet var fra Frederik den 8's gemalinde Dronning Louise, og anledningen var, at kgl. staldmester Greve Frijs var på besøg hos baron Lerche på Astrup.

Da jeg nåede nær gården, så jeg to jagtherrer passere langs markskellet mod Lysmose, og af en af gårdens folk fik jeg at vide, at baronen sammen med en

gæst var gået ud på jagt. Jeg styrede derfor mine skridt ud i marken.

Jeg strøg naturligtvis ærbødigt „Kabudsen“ for de to højadelige herrer og rakte greven telegrammet, og denne bad mig vente et øjeblik.

Baronen spurgte greven, hvad det drejede sig om, og fik da at vide, at dronningens yndlingshest var under dyrlægebehandling, og telegrammet lød på, at „Musse“ havde det godt.

Den kgl. hofembedsmand gav mig 2 kroner i drikkepenge. Det var vist det fineste honorar, jeg nogensinde har fået. 2 kroner i 1907 havde større værdi end 15 kroner i 1955. Telegrammets gebyr var dengang 66 øre for sådan en travetur.

ASTRUPS besiddelser ved skov og sø og partier fra gamle vandmøller har bevirket, at også kunstnere har fundet vej hertil for at optage film af kendte skuespil.

I 1939 skulle „Elverhøj“ optages på film med skuespiller Svend Methling, fra Det kgl. Teater, som instruktør. Skuespillerne fartede Sjælland rundt i flere uger for at finde et sted, der egnede sig for optagelserne, men bedst som de arme skuespillere var fortviv-

lelsen nær, „dumpede“ de ned ved de tvende åløb ved Gryde Mølle og fandt her det ideelle sted for arbejdets udførelse.

Med en stab på 60 personer gik man i lag med forberedelserne og fik opført „Mor Karens Hus“ op til „Trykkevælde Aa“. En journalist, som aflagde besøg, spurgte, hvorfor filmen ikke skulde optages på Stevns, som dog er stedet, der ligger til grund for det populære skuespil. „Jeg er klar over,“ svarede Svend Methling, „at de føler sig tilsidesat dernede, men stedet her er som skabt for optagelserne, et pragtfuldt stykke natur, uberørt som i middelalderen — det har de ikke mage til på Stevns.“

På selve Astrup og Kongens Mølle filmedes i 1940 skuespillet „Sørensen og Rasmussen“, hvor Hans Kgl. Majestæt Frederik den 7. og Hendes Nåde Grevinde Danner stod op af graven.

„Det var da nogle mærkelige dage,“ siger svinepasser Lars Jensen, „for disse her skuespillere, kunstnere blev de vist også kaldt, og denne betegnelse passede nok også bedre, for de havde da så mange kunster for, de var stadig efter os, vi måtte hverken komme her eller der, for så var vi i vejen for dette her filmeri. Men,“ føjer Lars beroligende

til, „det var ellers nogle flinke og gemytlige mennesker,“ og vi andre syntes da også, at det var livlige og morsomme dage i den tid, de spillede komedie på Astrup.

BARON LERCHE solgte Astrup i 1910 til baron Lotzbeck og kom til „Hagestedgård“ ved Holbæk. I baron Lotzbecks tid kom der ofte kongelige personer på besøg på Astrup.

I 1917 købte Christian den 9's livlæge, professor dr. Schou, Astrup. Professor Schou holdt meget af at gå og sludre med de ældre mennesker på gården.

I haven var der de to gamle mænd, Christoffer og Peter Havemand. En formiddag, da professoren kom ned i haven, savnede han Christoffer og spurgte, hvorfor mon Christoffer ikke var kommet, og fik da at vide, at han ganske rigtigt var mødt om morgenen, men forvalteren havde sagt til ham, at han hellere måtte gå hjem igen.

Denne bortvisning tog professoren meget ilde op, og der gik omgående bud til den gamle mand, at han, så længe han kunne og selv ville, daglig skulle komme på gården.

I professorens tid var der et halvt hundrede kreaturer, køer og opdræt, og 12 arbejdsheste, d.v.s. 6 spand. 6 karle betjente hver et hestespand.

Professor Schou solgte Astrup til grosserer Gammeltoft Schougård, København. Det var denne ejer, der ryddede skoven mellem hovedbygningen og avlsgården, og hovedbygningen kom derved til at ligge mere frit.

Gammeltoft Schougård omlagde bedriften fra kreaturholdet til svineproduktionen og havde i lang tid 1000 svin på stald.

Grossereren lod de historiske og berømmelige herregårds-høstgilder vende tilbage. De holdtes dog kun i fire år. Disse gilder, som afholdes, efter at høsten var bjærget i hus, var i gamle dage et festligt led i årets gang på herregårdene, og folkene så forventningsfulde hen til dem, men det er nu snart „en saga blott“.

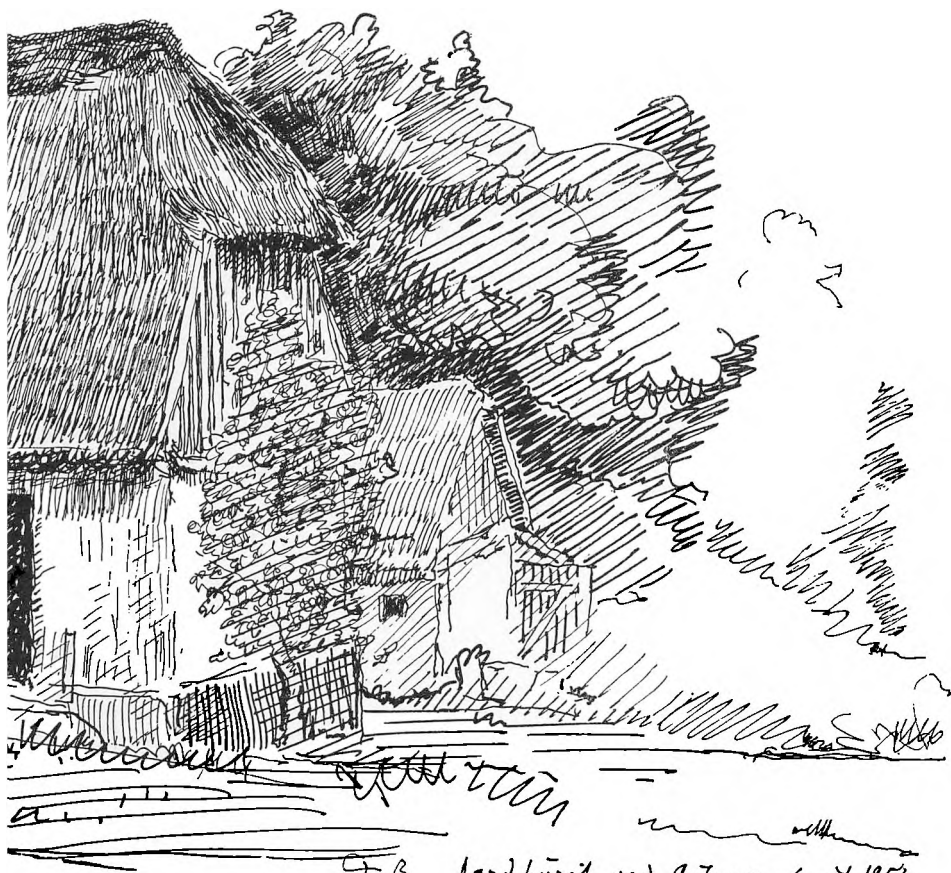
I de nævnte fire høstgilder på Astrup deltog alle, som havde deres beskæftigelse på gården. Der er nu kun to mænd, den 60-årige skovarbejder Christian Christiansen i bakkerne (der den meste af sin tid har været på Astrup) og Lars Jensen i Bjergsted, tilbage fra høstgildernes tid. De kan begge fortælle om den store begivenhed, som disse gilder var.

Et par dage før gildet gik der bud til den Snertinge
kromand, Chr. Nielsen, med anmodning om at komme
med sit store telt, som med dansegulv blev stillet op

i et hjørne af gårdspladsen, og der fulgte tillige et par opvartende tjenere med. Ved middagstid samledes gårdens folk, de gifte med kone og børn, i teltet til middag. Senere på eftermiddagen vankede der kaffe.

Det ugifte tjenende personale havde tilladelse til at invitere en balgæst med om aftenen, så det var til

F. B. Gårdhuset ved Astrup, sept 1956

sidst en anselig forsamling, der festede i det rummelige telt. Om aftenen var der igen opdækning til spisning. Snaps vankede der ikke, men øl i lange baner. En tønne med bajersk øl var anbragt i et hjørne af teltet, og her kunne tørstige ganer (og dem var der mange af!) tage sig et krus øl, når de følte trang, og helst lidt før.

Herskabet tog livlig del i gildet, og om aftenen til dansen sørgede grosserereren for, at ingen sad for længe og „varmede bænke“, og fru en serverede gentagne gange lækkerier for børnene.

Ud på aftenen stod den på punch, og det var grosserereren, der selv havde været brygmester for denne vare. „Uha da,“ siger Lars Røgter, „efter punchen var der et vældigt postyr, men grosserereren morede sig og opfordrede selskabet til rigtig at slå sig løs!

Ved det ene af høstgilderne dukkede ved midnattid en bil op ude i gården. Det var grosserereren, der havde bestilt vogn fra København med varme pølser. „Vi var ellers så rigeligt forsynet,“ siger Christian Skovmand, „men hva’, vi gik i lag med pølserne alligevel.“

„Det blev hen på de små timer,“ supplerer Lars, „før vi lidt højrøstede samledes for at vende næsen

hjemad igen, men sådan et høstgilde levede vi længe på, det kunne give stof til diskussion lang tid efter.“

Efter grosserer Gammeltoft Schougård kom den nuværende ejer, fabrikant Svend Bergsøe, til Astrup. Denne ejer har forøget gårdens jordtilliggende betydeligt, og bygningerne er meget væsentligt moderniserede, og moderne maskiner er fremskaffet, deriblandt et moderne korntørreri.

Da baron Lerche kom til Astrup, var den fra fædrene nedarvede gammeldags høstmetode med mejeredskaber: le og strygespån, endnu i brug. Når tiden var inde, og rugen tjenlig, drog en anelig styrke mænd og kvinder ud på høstarbejde. Mændene med leer huggede sæden om, og konerne tog det afhuggede strå fra og lagde det i bunker, og en tredje person bandt det i neg.

I 1890-erne kom den første mejemaskine i brug på Astrup, og mejningen gik dermed over fra håndkraft til hestekraft. Den første maskine var aflæggeren, der kastede det afmejede strå fra sig, som høstfolkene skulle samle og binde i neg.

Det næste fremskridt var binderen, der både mejede og bandt sæden. Først ved den nuværende ejer, fa-

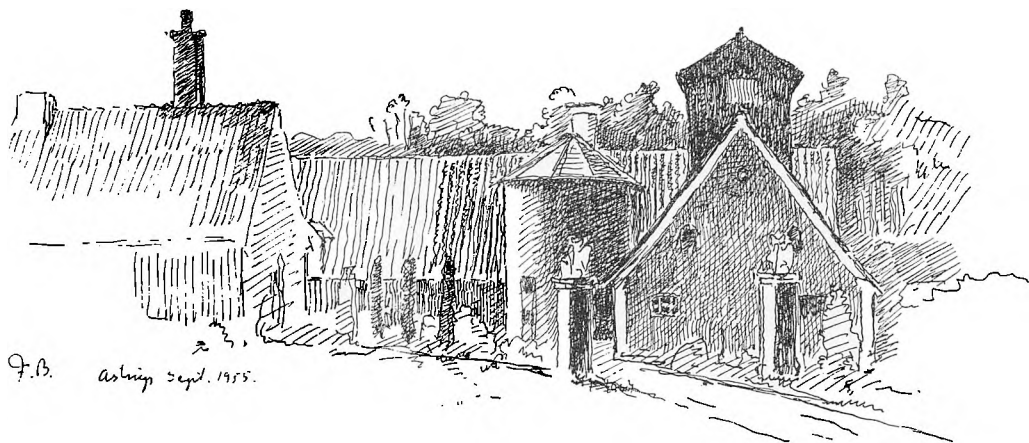
brikant Bergsøe's overtagelse af Astrup kom det tekniske vidunder mejetærskeren i brug. Når den store kolos rumler hen over sædmarkerne, efterlader den sig lange rækker af fyldte kornsække, og det afmejede strå kastes til side.

Alt markarbejde udføres nu — dog ikke på de små landbrug — med traktorer som forspand, og transporterne på landevejene foregår med biler. Hestene, der slægt efter slægt i årtusinder var menneskenes gode og trofaste hjælpere, er i vor tid på det nærmeste overflødiggjort ved de tekniske fremskridt.

Svineproduktionen er nu meget betydelig, og mange landmænd aflægger besøg på Astrup for at studere de moderne „moderate“ fodringsmetoder og bese det nye mølteri, der fremstiller svinefoder.

På Astrup er der ingen heste. Der findes dog et undtagelsestilfælde derved, at svinepasseren Svend Aage Christiansen, der bestyrer Lysemosegården under Astrup, holder travheste, og han har en hel række sølvtøj stående på sin buffet, som han i konkurrencer har erhvervet med sine fine travere.

For 50 år siden var der, som tidligere fortalt, også fine travere på Astrup, men dengang var det baronen, der ejede dem.

Det er ikke mere usædvanligt, at hovedstadens erhvervsdrivende køber landejendom, hvortil de kan trække sig tilbage og tilbringe nogle fredelige hvilestunder. Ved fabrikant Svend Bergsøe's køb af Astrup har det sikkert stillet sig noget anderledes, selvom gårdens beliggenhed og smukke omgivelser nok har været en medvirkende årsag til, at det netop blev denne ejendom, fabrikanten valgte til sit landsted.

Jordlovsudvalget godkendte købet af ret store arealer, som blev lagt ind under Astrup, da det ikke eguede sig til udstykning til husmandsbrug, og Astrups tilliggende, agerjord, skov, sø og moser, udgør nu 740 tdr. land. Dette område strækker sig inden for de

fire sogne, Bjergsted, Aunsø, Jorløse og Holmstrup. Tillige er der en halv snes beboelseshuse til godset, der ligger fordelt over besiddelserne.

På flere områder, som ikke egnede sig til agerbrug, er blevet plantet granskov, og her er således efterkommet gamle dages fyndord:

„Hvor ploven ej kan gå,
og leen ej kan slå,
der bør et træ at stå.“

SKOVBRUG, fiskeri og jagt drives i store dimensioner på Astrup. Skovfoged Lykke er leder af det daglige arbejde indenfor skovbruget. Driften af jagt og fiskeri ledes af skytte Skarsø. Bl. a. er fiskeriet på Skarridsø samlet under Astrup, og fra Mølleåen igennem skoven ledes vandet fra søen ud til en af de nedlagte møller „Kongens Mølle“. Ved vandfaldet er bygget fiskedamme, hvor der i den stadig fornyede vandtilførsel drives ørredfiskeri. At dette er „ej blot til lyst“, forstår man ved at høre, at der eksporteres til Amerika, Belgien, Italien, Tyskland, Frankrig og Sverige.

Jagtvæsenet er ligeledes betydeligt, f. eks. udruges der tusindvis af fasaner, og der eksporteres kyllinger herfra til mange lande.

DA Astrup hører til Bjergsted sogn, kunne det måske have sin interesse at skrive et par linier fra gamle dage om denne min barndoms landsby.

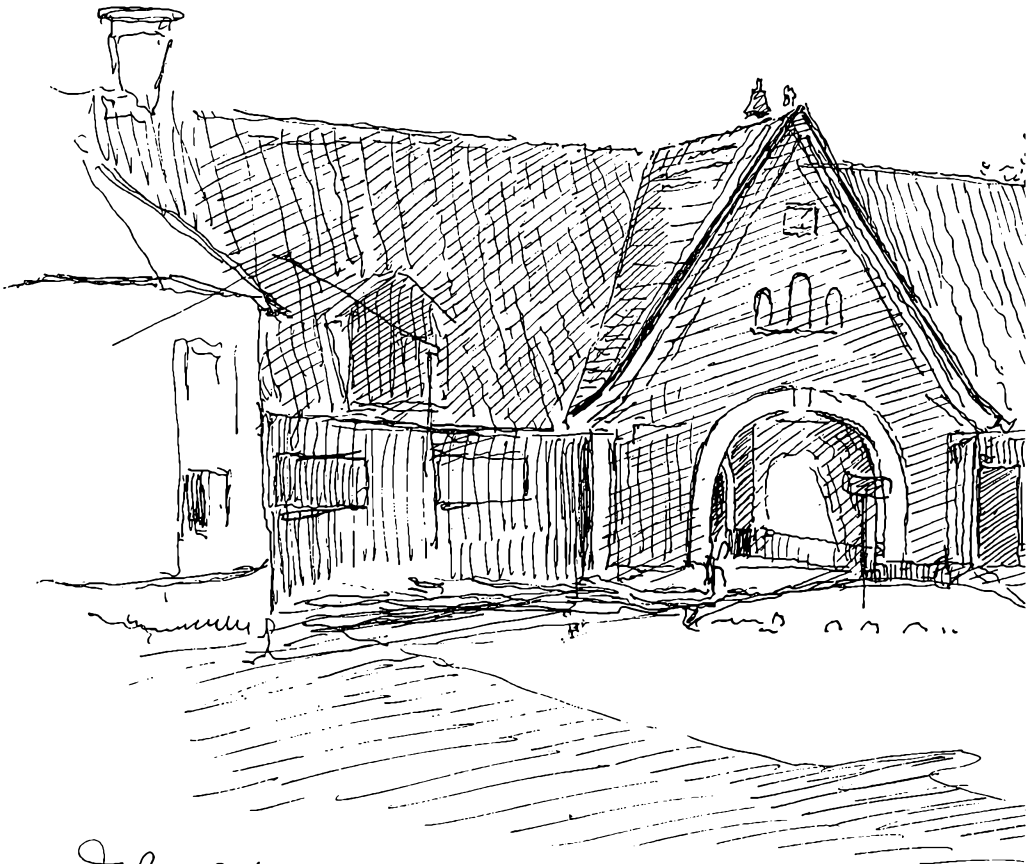
Sognet tæller kun 500 indbyggere, og af disse bor vel omkring halvdelen i sognets eneste landsby, Bjergsted. Byen ligger oppe i et hul. Ja, det lyder måske nok lidt selvmodsigende, men ikke destomindre er det rigtigt. De 4 kilometer fra Astrup til Bjergsted er med få og små undtagelser en stadig opadgående linie, og når man når op på den sidste højde, Møllebakken, ligger byen nede i dalen omgivet af høje bakker. Kun mod vest er der en smal nedadgående passage.

Det første hus til højre er den gamle stråtækte skole, og som genbo på den anden side vejen lå i gamle dage forskolen eller pogeskolen, som den kaldtes. Denne skole er dog senere flyttet længere ind i byen.

FOR 70 år siden, den 1. maj 1885, begyndte undertegnede sin skolegang i pogeskolen hos gamle frk. Wamberg. Med en fin skoletaske på ryggen (tasken indeholdt den nye tavle, griffel og A.B.C.-bogen) skred jeg med blandede følelser mod den store begivenhed.

Efter et par år i pøgeskolen kom jeg op i det lille hold i den store skole, for til sidst at slutte skoleuddannelsen i det store hold, 14 år gammel.

Lærer Schmidt, der var over 70 år, var også landmand og drev en skolelod på 6 tdr. land, hvorpå han holdt et par køer og et par får. Om sommeren traf det sig, at læreren sagde til et par af de ældste i klassen: „Hør, I er et par raske drenge, I kan nok løbe ud i

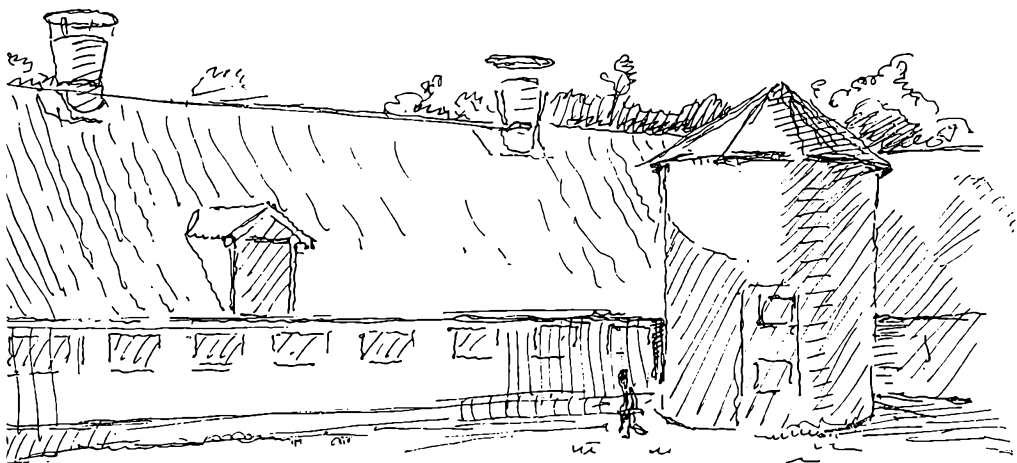

F.B. Astrup 21 sept. 1955

marken og trække køerne hjem, og så kan I med det samme flytte fårene!“

De to udpegede gutter var straks parate og stormede ud af skolen. Det var en kærkommen afveksling at komme ud i marken og hente skolelærerens køer.

Lærer Schmidt, der var en høj og mager mand, dampede løs hele dagen på en porcelænspipe, der var så lang, at ingen provst vist har haft den længere. Når

han sad oppe på katederet, støttedes piben imod gulvet. Når tobakken var udrøget, rakte han pibehovedet over mod en af drengene på den øverste bænk — det var tegn til, at drengen skulle rense piben ud henne i tørvekassen!

Til hævvelse af disciplinens opretholdelse lå spansk-røret altid på øverste hylde ved katederet, og det blev jævnligt brugt over for de mest urolige hoveder i klassen.

EN dag, hvor vi drenge kom fra skole, så vi nogle arbejdere, der gik og gravede dybe huller langs vejen ude ved grøftekanten, hvori de plantede høje afbarkede granstolper. Vi kunne naturligvis ikke styre vor nysgerrighed, men spurgte mændene, hvad det skulle bruges til, det de der gik og foretog sig, og vi fik da at vide, at baronen på Astrup og købmanden i Bjergsted skulle have telefon. Vi spurgte da videre, hvad en telefon var for noget, det mærkelige navn havde vi aldrig hørt før.

Jo, ser I, drenge, forklarede mændene, telefon er sådan et slags kasseapparat, som hænger på væggen i stuen på Astrup, og når der så kommer en tråd til,

kan baronen stå hjemme og tale med en mand i København.

Efter den forklaring stak vi drenge af, og vi blev snart enige om, at det nok var en historie, vi fik at løbe med for vor nysgerrighed. Vi var da ikke så dumme at tro, at nogen kunne stå hjemme i deres stue og tale med en mand i København. Ville man tale med nogen derinde, var der nok ingen anden udvej end at rejse med toget derind.

Et par måneder efter kom jeg ind til købmand Jørgen Nielsen, og så da, at han stod og talte i en telefon. Det var sådan en mærkelig kasse, der var boltet fast til væggen. Fra kassen stak en tragt frem, som købmanden stod og talte ind i, samtidig med at han holdt et rør, som ved en snor var hæftet sammen med kassen på væggen, op til øret. Jeg stod og så måbende til, og pludselig sagde købmanden: „Vil du prøve at tale i telefon, dreng?“ Jo tak. Købmanden råbte ind i tragten, at der var en lille knægt, der gerne ville prøve at sige noget i telefonen. Jeg blev stablet op på en øl-kasse, fik røret for øret og råbte „goddag“ ind i tragten, og manden i den anden ende af tråden henvendte et par ord til mig. Efter den begivenhed var jeg ikke sen til at fortælle de andre drenge, at jeg fra købman-

dens telefon havde talt med en mand i København. Det var omkring året 1888.

VED smedien lå gadebrønden. Omkring brønden var der et firkantet plankeværk, og oven over dette var rejst et stativ med tag. Under taget var fastgjort en talje med jernkæde, og i hver ende af kæden var koblet en vandspand. Når så den ene spand hejstes op med vand, gled den anden ned i dybet for at fyldes. Ved siden af brønden var der et vandtrug, hvortil man trak køer og heste til vands.

Når beboerne traf sammen ved gadebrønden, forekom mangan en passiar og diskussion, og her blev byens „nyt“ drøftet. Den gamle gadebrønd, der havde betjent beboerne i flere slægtled, er nu nedlagt, og de forskellige husstande har fået deres egen vandforsyning. Også byens gadekær er for flere år siden afvandet, jævnet og udlagt som have. Det gamle forvinder — ak ja —.

VORE forfædre lagde deres by omkring en sø, som dog i 1830 blev uddrænet, og derefter dannede der sig en frodig eng.

Trods det, at der uden for søen mod nordvest ligger et højdedrag, som skulle synes velegnet til at opføre en kirke på og til anlæggelse af en kirkegård, så har vore forlængst hensøvede landsmænd bygget deres kirke i en krog af byen nede ved søen, og den grå kampestensmur omkring kirken ligger helt ude i engen. Dog, hvem tør forøvrigt gå i rette med vore forfædre. Hvorledes så her ud for 700 år siden, da de byggede deres kirke? Trods sognets lidenhed blev kirkegården for mange slægtled siden for lille, og da der som nabo til søen ikke var udvidelsesmulighed op til den gamle plads, anlagdes en kirkegård et andet sted i byen.

Altertavlen i kirken har et billede: Farisæerne, der viser Jesus skattens mønt. Dette billede er en kopi af Tizians berømte maleri og skyldes komtesse Regitze, Astrup.

Mod øst ligger kirken nær op mod en stor bakke, og bestiger man bakken, har man den dejligste udsigt over det lille bysamfund, der ligger så smukt omkring den grønne eng og kranset af høje bakker. Man kan stå og se ned på kirketårnet og alle skorstenene i byen.

For 60 år siden opførtes et lille missionshus op til en grusgrav i den vestlige udkant af byen. Modsat

kirke og missionshus lå den Bjergsted Kro, stor og bred, op til hovedvejen midt i byen. Kroen var også landbrugsmæssigt set, byens største ejendom.

Den store stuelænge lå med facaden ud mod vejen. Døren mod vest førte ind til krostuerne, og i den modsatte side var der købmandshandel. Længst fremme mod vejen lå rejseladen, og når de store tjærelagte ladeporte om morgenen blev slået op, var det, som om dens brede gab ville suge hele landevejstrafikken til sig.

Mod vest var krohaven anlagt, og her lå keglebanen, hvor den rullende kugle sommeraftnerne jævnligt var i bevægelse, og der hørtes spillernes højrøstede diskussion om spillets resultater. Det kunne nok komme til at gå lidt livligt til på kroen, når gæsterne havde taget for rigeligt til sig af de store kaffepunche, der serveredes.

Fra den inderste skænkestue var en dør, der førte ind til butiken, og her inde lå to store brændevinstønder på lad, hvorfra der tappedes 3 pægle for 25 øre, som ganske vist steg lidt i pris, når de bragtes inden for i skænkestuerne. Blev gæsterne for voldsomme, sendte kromanden skyndsomst bud efter sognefogeden, den fredsommelige og elskværdige gårdejer Anders Olsen, der boede lidt uden for byen. Sognefogede

den fik hurtigt støvlerne og en anden frakke på og råbte til konen: „Ta' min kasket!“ Når Anders Olsen fik den guldtressede kasket på, var det, som om han øgede sin styrke, den skulle indgyde den fornødne respekt og dokumentere, at han optrådte i kongens og lovens navn.

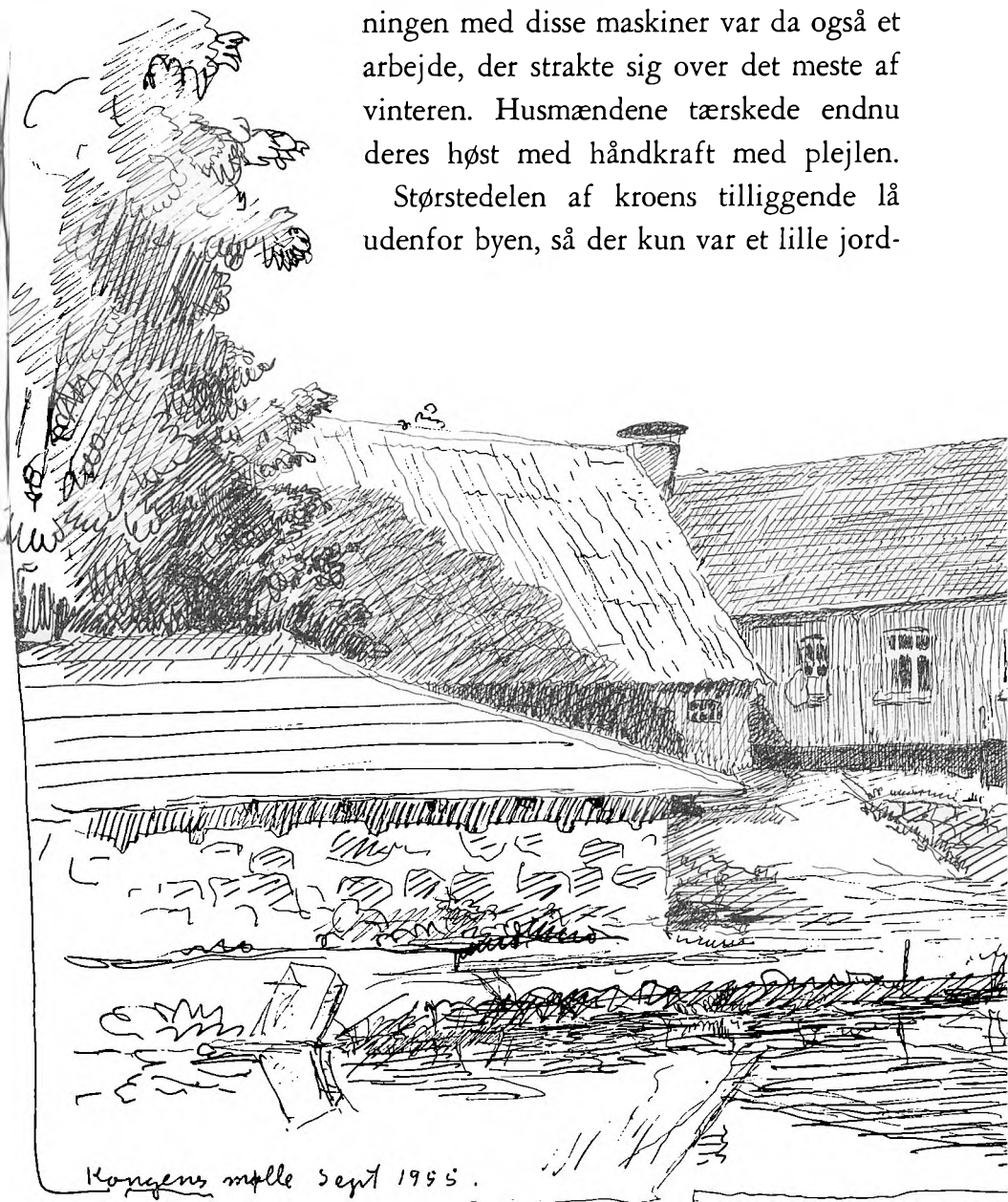
Der kunne også i slige tilfælde forekomme den kedelige situation for den ellers populære sognefoged, at det var en af hans nære bekendte eller naboer, som han anlagde den strenge maske for og i en bestemt tone og med et fast greb i skulderen måtte sætte uden for.

Som storbonde, købmand og kromand ragede Thorkild Jensen et godt stykke over de andre beboere i landsbyen. Landbrugsbedriften blev forestået af kromandens søn Lars, og købmandsforretningen klarede af et ungt menneske, der havde lært kolonialhandelen. I de to beværtningslokaler stod den over 100 kg vægtige krofar selv for skænken.

Grundet på den store avling har kroen nok været det første sted i byen, hvor man gik over til damptærskning af sædhøsten, medens de fleste andre gårdbrugere endnu en tid lod høsten tærske med de gode gammeldags tærskemaskiner, der havde deres plads inde i loen, hvorfra den ved aksel var sat i forbindelse

med hesteomgangen udenfor loen. Tærskningen med disse maskiner var da også et arbejde, der strakte sig over det meste af vinteren. Husmændene tærskede endnu deres høst med håndkraft med plejlen.

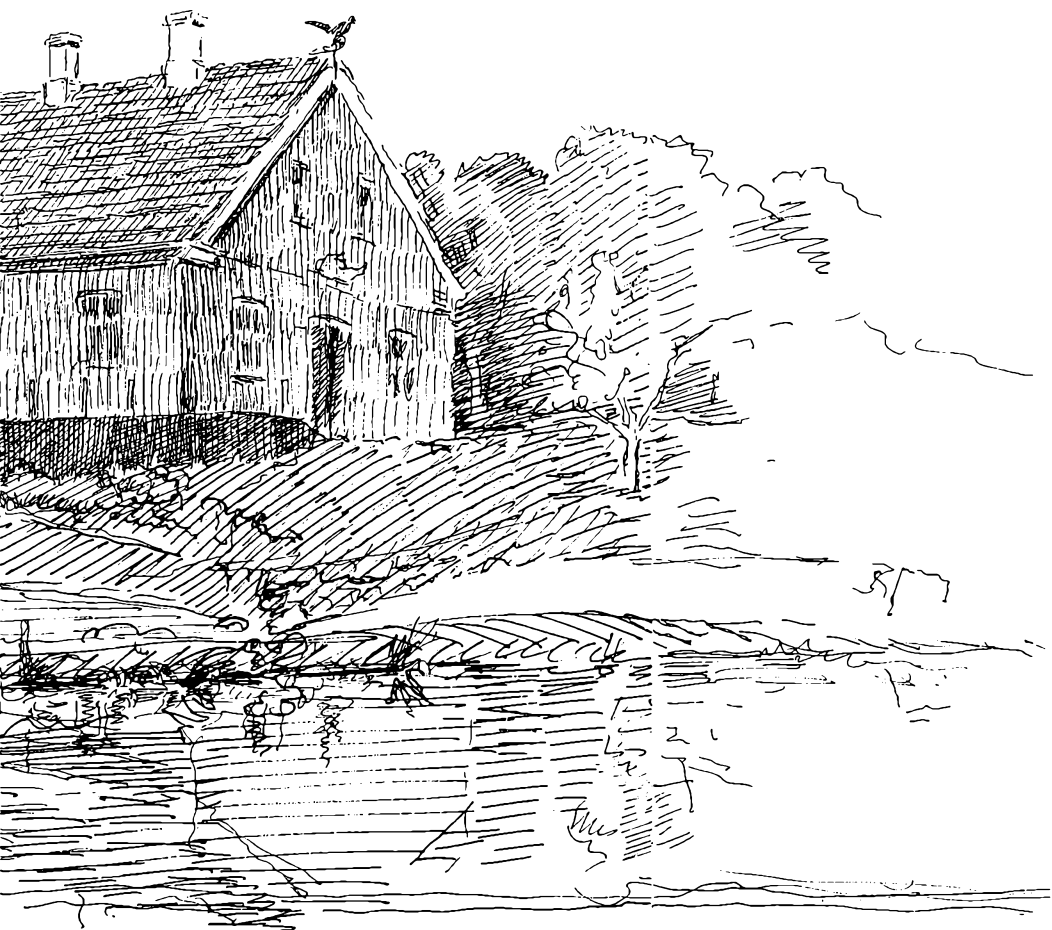
Størstedelen af kroens tilliggende lå udenfor byen, så der kun var et lille jord-

Kongens mølle Sept 1955.

stykke, der lå inde ved kroen, hvortil høsten blev kørt og sat i stakke, og her foregik så damptærskningen.

Dengang deltog kvinderne i arbejdet med at tærske. Med åg over skulderen bragte konerne vand til dampkedelen på lokomotivet. Den trivelige krofar med den rundpullede hat sad og betragtede arbejdet, sikkert veltilfreds ved at se det travle sceneri: 100 tdr. à kr.

10,— skulle nok blive dagens resultat, og på 3—4 dage skulle høsten være optærsket.

Efterhånden kom der andre og mere moderne købmænd til byen, og Thorkild Jensen ophørte med butikshandelen. Omkring 1903 skilte Jensen landbruget ud fra kroen, og af arealerne oprettede han bl. a. de 2 bøndergårde Marksøgård, der opførtes op til vejen mod Daurup, og Thorkildsminde, der er den første ejendom op til vejen mod Bregninge. Efter disse foranstaltninger gik det tilbage for kroen, den kunne ikke godt stå alene, og i 1906 solgte Jensen kroen til C. Appelgren fra København. Denne ejer var der dog kun 1 år og solgte den så til bryggeriet Hafnia. I 1908 brændte hele komplekset til grunden for aldrig at rejse sig mere. Den gamle Bjergsted kro, hvor så mange scener var udspillet, fik en brat og dramatisk afslutning.

DEN mekaniserede trafik har helt ændret landevejs-
trafikken. Før den første verdenskrig var der en vis
kappestrid, når det gjaldt stadsøkørsel, om hvem der
kunne mønstre den fineste vogn og seletøj og de
bedste heste. Det helt store sus var de enkelte gange,

når herskabet fra Lerchenborg passerede igennem Bjergsted på vej til besøg på Astrup. Den lensgrevelige finlakerede karet var forspændt 4 ensfarvede prægtige heste. Køretøjet var rigt udstyret med sølvplet, blinker og grevekrone, der slog lynglimt i sollyset. Kusk og tjener sad strunke på bukken i fuldt udstyr, hvide handsker, høje hatte og folderige kravestøvler. Liberifrakkens brede skøder gled fra de ranke rygge ned bag kuskesædet. Det var et smukt skue for de heldige, der fik det at se.

Men det var i de gode gamle dage, da de dejlige hestes taktfaste trav så smukt gled ind i landevejs- trafikens billede. Også dette har den fremstormende teknik drevet over i historien.

BREGNINGE-BJERGSTED sogne danner een kommune. Bregninge, der er hovedsognet, har 1700 indbyggere mod Bjergsteds 500. Kommunalbestyrelsen består af 11 medlemmer, og heraf har Bjergsted sogn almindeligvis 2—3 medlemmer.

Valget i 1925 fik dog et helt uforudset udfald for Bjergsted sogn. I Bjergsted arbejdede man bravt for at få sammensat kandidatlisterne med sognets bedste

mænd i spidsen for at bjerge så mange sognerådsmedlemmer fra Bjergsted som muligt.

Den energiske udfoldelse gik dog ud over alle bredder, og der fremkom op mod en halv snes lister. De forskellige partier dannede listeforbund med partifæller i Bregninge sogn. Der var dog også en kreds af vælgere, som ikke ville ind i partibåsene, og som derfor dannede deres egen liste uden forbunds-fæller, de mente nok, at når de satte ansete og respektable mænd på deres liste, skulle den nok give gevinst. Der blev slået på stortrommen for at få alle vælgere af hus.

Valgdagen oprandt, og det lille sogns beboere skred fra alle veje og stier mod kommuneskolens lokaler, hvor stemmeafgivningen fandt sted.

Efter afstemningen samledes valgbestyrelsen på kommunekontoret i Bregninge sogn, hvor optællingen fandt sted. Slutresultatet blev dog det for Bjergsted sogn beskæmmende, at (Storebror) Bregninge sogn løb af med hele gevinsten, ikke en mand fik Bjergsted valgt. En liste manglede 2 stemmer, en anden 3, o. s. v. Det var de mange listeforbund, der spillede ind. De upolitiske lister manglede også nogle ganske få stemmer.

Dagen efter stod begivenheden at læse i alle amtets aviser, og at Bjergsted sogn i de følgende 4 år ikke ville have et eneste medlem i deres egen kommunalbestyrelse.

Efter denne lærestreg var Bjergsted beboerne blevet klogere, og ved næste valg i 1929 fik de hele 4 mand valgt ind i sognerådet.

ASTRUP er nu Bjergsted sogns største ejendom. Ved århundredskiftet var Daurup sognets største herregård, men siden da har Daurup formindsket, medens Astrup har forøget sine besiddelser.

Den tredie største ejendom i gamle dage var proprietærgården „Snuderupgård“ med sine 200 tdr. land. Den ejedes i mange år af proprietær Omøe. Det var denne ejer, der for 50 år siden gav sin gård navneforandring. Han syntes ikke rigtigt om navnet „Snuderup“ og gav derfor gården navnet „Henriksholm“.

Under den første verdenskrig solgte proprietæren sin ejendom, og siden da er der foretaget store udstykninger fra gården, og Henriksholm har nu kun en fjerdedel af sit oprindelige jordtilliggende og er

dermed nede på samme størrelse som et stort antal af sognets andre bøndergårde.

Skarridsø og de omkransende bøgeskove er endnu kendt viden om for deres naturskønhed. Blandt de kunstnere, som i dette landskab har fæstnet smukke billeder på lærredet, er så kendte navne som Joachim Skovgaard og Sigurd Swane, og blandt de digtere, som har besunget disse skove og denne sø kan nævnes Grundtvig og Chr. Winther. En dejlig sommerdag, da Grundtvig var på besøg hos sin gode ven pastor Gunni Busk, Bjergby, tog de på udflugt til Skarridsø og slog sig ned ved skovkanten, og ude fra søen, hvor nogle unge mennesker var på sejltur, lød smukt og stemningsfuldt Ingemanns dejlige aftensang „Fred hviler over land og by“, og det stemningsfulde øjeblik inspirerede Grundtvig til omgående at digte disse smukke linier.

Prægtige skove
med guldræmmet sky
Skarridsøens vove
omkranser i ly.
Bådene gyng,
bølgerne synge
et farvel, farvel.

Månen bag skoven
henglider i sky,
kikker til voven,
forsvinder påny.
Hvidklædte bøge
synes at spøge
på søkanten grøn.

Furene smile
som roser i nord.
Sangen til hvile
af skjalden fra Sor
stiger i kvælden,
bruser med vælden,
indtoner Guds fred.

Månen guldrøde
er nedgangen nær.
Hjerter, som gløde,
har hjerterne kær.
Gløden de dølge,
rødmende følge
de øjet i løn.

Skarridsø er noget langstrakt med Jyderup stationsby ved den østlige og Astrup ved den vestlige ende.

Før de to verdenskrige hørte det meste af de store skove i Bjergsted og Holmstrup sogne til de to lensgodser, grevskabet Lerchenborg og baroniet Adellersborg Dragsholm, med Lerchenborg-skovene mod nord og Adellersborg-skovene syd for søen. Søen og skoven op mod Jyderup er en stor turistattraktion, som tusinder af besøgende valfarter til både i sommerens lyse dage og om vinteren, når isen danner tillokkende skøjtebaner. Modsat ligger søen op til Astrup som en fredelig oase, hvor der nænsomt værnes såvel om skovens vilde dyr som om søens talrige svømmefugle.

Fra havestuens terrasse på Astrup er der en vidunderlig udsigt over landskabet. Hver årstid giver skoven og søen sin særegne charme: om foråret, når de lysegrønne blade foldes ud, og skovbunden vrimler

af liv, om sommerens lyse dage, når den fuldt ud-
sprungne bøgeskov duver omkring den blanke sø, om
efteråret, når skovens falmede blade frembyder en
gylden farvepragt så skøn, som ingen kunstner kan
overtræffe, om vinteren, når rimfrosten pudrer gra-
nernes buskede grene, og når søen er islagt, og sneen
har lagt sig som en hvid alterdug over den store flade.
Føjjes så hertil landbrugsarealernes brede afvekslende
agre og det travle liv i avlsgården, så må det erkendes,
at Astrup er en herlig plet i dansk landskab.

Jyderup, den 15. marts 1955.

N. JENSEN

pensioneret postpakkemester

